

BLOOMING

TUTKIMUS KORUSTA, IDENTITEETISTÄ
JA AIKUISTUMISEN SIIRTYMÄRIITISTÄ

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
MUOTOILUINSTITUUTTI
MUOTOILUN KOULUTUSOHJELMA
KORUMUOTOILU

OPINNÄYTETYÖ AMK
KEVÄT 2019
MINNA ARPONEN

OHJAAJA: PEKKA KOPONEN
OPPONENTTI: OLGA SORSA

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä tutkittiin aikuistumisen siirtymäriittiä ja sen esiintymistä länsimaisessa kulttuurissa nykypäivänä. Tutkimus perustui psykologian sekä kulttuuri- ja sosiaali antropologian tutkimusalojen teorioihin ja kirjallisuuteen. Aikuistumista tarkasteltiin identiteetin rakentumisen sekä siihen liitoksissa olevan henkisen kasvun kautta. Lisäksi tutkittiin korujen merkityksiä sekä niiden sisältämää symboliikkaa perinteisissä siirtymäriiteissä.

Tutkimuksen pohjalta luotiin aikuistumisen siirtymäriittiä symboloiva koru, jonka tarkoituksena on toimia vahvistavana elementtinä riittiä läpikäyvälle henkilölle sekä tukea hänen henkistä kasvuaan.

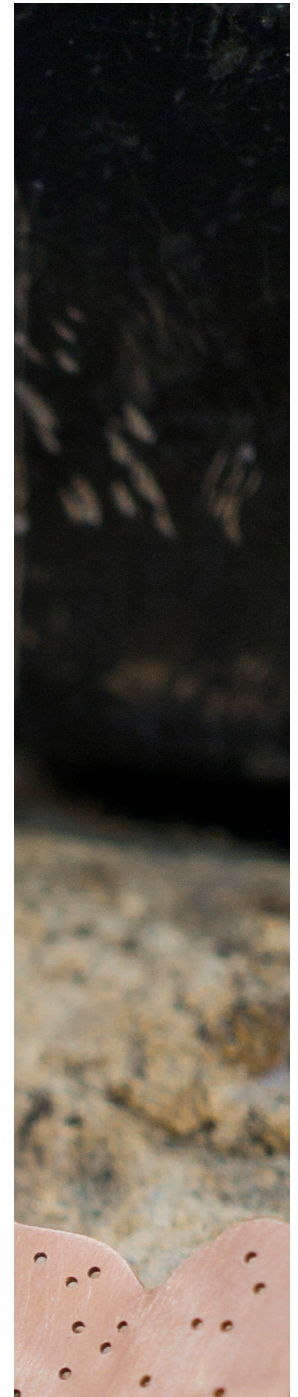
Asiasanat: siirtymäriitti, aikuistuminen, identiteetti, riittikoru, korumuotoilu

ABSTRACT

The focus of this thesis was to study adulthood as a rite of passage in the western culture. The study was based on the theories and literature of both cultural and social anthropology and psychology. The focus of the study was to examine adolescent's identity development and intellectual growth. In addition, the meaning of the jewellery, their symbolical values and appearance in the traditional rites of passages was studied.

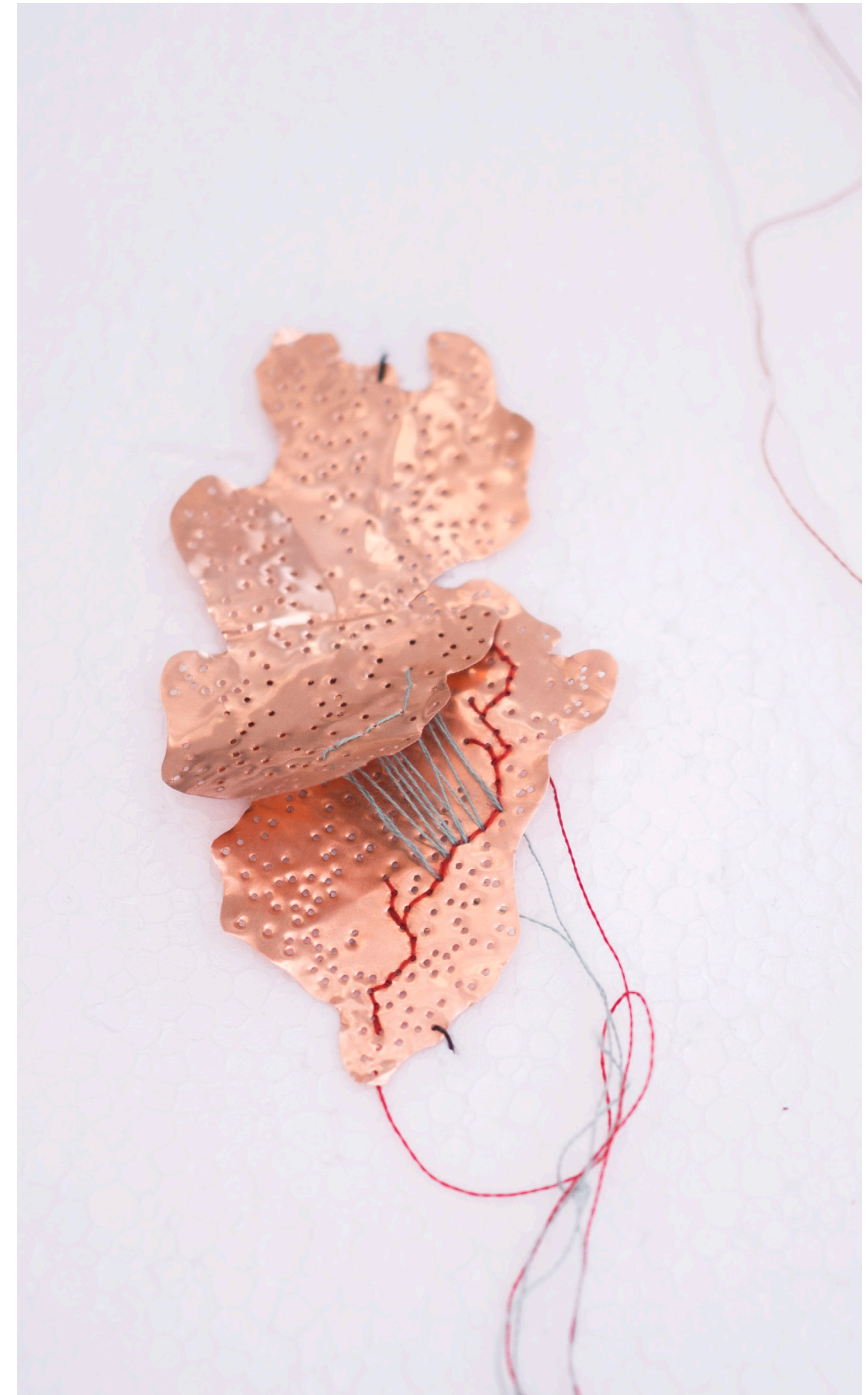
Based on the study a piece jewellery was created which symbolises the adulthood as a rite of passage. The goal of the jewellery is to give strength and support the adolescent who's going through this rite of passage.

Keywords: rite of passage, adulthood, identity, ritual jewellery, jewellery design

SISÄLLYS

1.	Johdanto	4
2.	Elämän siirtymäriitit	5
	2.1. Siirtymäriiteistä	6
	2.2. Siirtymäriittiteoria	7
3.	Aikuistuminen	8
	3.1. Aikuistumisesta	9
	3.2. Aikuistuminen siirtymäriittinä	11
4.	Identiteetti	12
	4.1. Identiteetin rakentuminen	13
	4.2. Identiteettikriisi	14
5.	Korujen merkitys	15
	5.1. Ihminen ja koru	16
	5.2. Koru ja identiteetti	17
	5.3. Riittikoru	18
6.	Aikuistumisen riittikoru	19
	6.1. Lähtökohdat	20
	6.2. Luonnosprosessi	21
	6.3. Valmistusprosessi	35
	6.4. Valmis koru	43
7.	Yhteenveto ja arviointi	48
	Lähteet	49

1. JOHDANTO

Olen aina ollut luonteeltani pohdiskeleva ja pidän asioiden kyseenalaistamisesta. Päädyin tutkimaan perinteisiä siirtymäriittejä ja niihin liitoksissa olevien korujen merkityksiä. Aiheekseni valikoitui aikuistuminen, sillä minua kiinnosti ottaa selvää, miksi meidän suomalaisessa yhteiskunnassamme ei nykypäivänä ole yksiselitteistä juhlaa, joka toimisi aikuistumisen siirtymäriittinä. Tutkin siirtymäriittejä omasta, länsimaisesta näkökulmastani ja rajasin tutkimuksen ulkopuolelle erilaiset uskonto- ja kulttuurivähemmistöt.

Psykologian sekä kulttuuri- ja sosiaali antropologian lähdeaineistoja lukiessani, päädyin tutkimaan myös identiteettiä ja sen rakentumista. Identiteetti on vahvasti yhteydessä aikuistumisprosessiin, joten tuntui luonteelta ottaa se osaksi tutkimusta.

Koska aikuistuminen ei ole tiettyyn juhlaperinteeseen sidonnainen siirtymäriitti, ei siihen ole tarjolla yleisesti tunnettua riittikorua. Tavoitteeni oli selvittää riittikorun roolia siirtymäriiteissä ja luoda sen pohjalta oma ehdotelmani aikuistumisen riittikorusta. Käsittelin myös korun ja identiteettien välistä suhdetta.

Aikuistuminen osoittautui ajankohtaiseksi aiheeksi, sillä viime aikoina on uutisoitu aikuistumiseen liittyvistä vaikeuksista, joita nuoret kohtaavat nykypäivänä aiempia vuosia enemmän. Tavoitteeni oli luoda aikuistumisen siirtymäriittiä läpikäyvälle henkilölle tukea tuova riittikoru, joka muistuttaisi läpikäydystä riitistä sekä vahvistaisi hänen identiteettiään kaiken muutoksen keskellä.

2. ELÄMÄN SIIRTYMÄRIITIT

Jokaisen ihmisen elämä sisältää siirtymäriittejä uskonnosta ja kansallisuudesta huolimatta. Ympäröivä yhteisö ja kulttuuri määrittelee sen, kuinka näitä elämän käännekohtia juhlitaan ja kuinka tärkeinä niitä pidetään.

Siirtymäriittejä voidaan tarkastella perinteisten, uskontoon kytköksissä olevien ritualististen riittien kautta tai sitten maallisemmasta näkökulmasta. Kaikkien siirtymäriittien lähtökohtana on riittä läpikäyvään henkilöön kohdistuva muutos, joka vaikuttaa hänen sosiaaliseen asemaansa yhteiskunnassa.

Seuraavissa kappaleissa tarkastellaan siirtymäriittien esiintymistä kulttuurissamme nykypäivänä sekä avataan siirtymäriittien rakennetta teoriatasolla.

2.1 SIIRTYMÄRIITEISTÄ

Länsimaisen aikakäsityksen mukaan ihmisen elämä muodostuu lineaarisesta janasta, jonka alussa on syntymä ja lopussa kuolema. Janan voi ajatella koostuvan toisiaan seuraavista, peräkkäisistä jaksoista kuten lapsuudesta, nuoruudesta, aikuisuudesta ja vanhuudesta. Jaksot edustavat erilaisia elämänvaiheita, joiden pituus ja järjestys vaihtelevat ihmisen, häntä ympäröivän yhteisön sekä kulttuurin mukaan. (Marin 2001, 17-29.) Siirryttäessä elämänvaiheesta seuraavaan, on ympäröivällä yhteisöllä tapana juhlistaa ja huomioida tapahtunutta muutosta. Muutoksessa ihmiseen liitetään uusia sosiaalisia statusia, jotka usein tulevat voimaan rituaalisten siirtymäriittien kautta. (Nisula 2019a.)

Riitit ja niihin liittyvät rituaalit tuovat turvaa niitä läpikäyväälle henkilölle sekä hänen läheisilleen. Rituaaleilla ympäröivä yhteisö antaa myös hyväksyntänsä tapahtuneelle muutokselle. Perinteisiä siirtymäriittejä ihmisen elinkaarella ovat esimerkiksi syntymä, avioliitto ja kuolema. Monet siirtymäriiteistä ovat kytköksissä uskontoon ja kirkollisiin toimituksiin kuten kaste, konfirmaatio, ja hautajaiset. Näille kaikille siirtymäriiteille löytyy myös vastineensa kirkollisten toimitusten ulkopuolelta, kuten Prometheus-leirit rippileirien tilalla. (Niemelä, 106-109.)

Perinteisten riittien lisäksi on olemassa monia muita siirtymäriittejä kuten aikuistuminen, armeijaan meno, avioero, ylennyksen saaminen, äitiys, isovanhemmuus, leskeys ja eläkkeelle jääminen. Nämä kaikki ovat suuria elämänmuutoksia, joilla on vaikutusta omaan identiteettiin ja sosiaaliseen asemaan.

Jotkut siirtymäriiteistä voivat olla liitoksissa toisiinsa. Henkilö voi esimerkiksi olla keskellä identiteettikriisiä, joka johtuu avioerosta. Identiteettikriisin takia henkilö voi hakeutua uusiin työtehtäviin ja ympäristöihin rakentaessaan minuttaan uudestaan. Maalliset siirtymäriitit ovatkin usein ajallisesti pidempikestoisia kuin perinteiset riitit, jotka kulmineituvat uskonnollisten juhlien ympärille, jolloin juhlan loputtua itse riittikin on ohi. Elämän muutos on tapahtunut ja kaikki palaa pikkuhiljaa ennalleen tai uusiin uomiinsa.

Siirtymäriittien kautta tulleita uusia sosiaalisia statusia on usein tapana näyttää muille korujen avulla. Rippille pääsyä ja läpikäytyä konfirmaatiota symboloi rippiristi, avioliitosta kertoo vasemmassa nimettömässä pidettävä sormus ja pitkän opiskeluajan päätyttyä saavutettua ammattia symboloi ammattisormus. Näitä koruja voidaan kutsua riittikoruiksi, sillä niiden käyttö edellyttää tietyn elämänvaiheen läpikäymistä.

2.2 SIIRTYMÄRIITTITEORIA

Siirtymäriitit määritellään usein kolmivaiheisiksi, joista jokainen vaihe sisältää omat rituaalinsa. Ensimmäistä vaihetta kutsutaan irtaantumiseksi, toista välivaiheeksi ja kolmatta liittymiseksi. Kolmivaiheisuus perustuu antropologi Arnold Van Gennepin 1900-luvun alussa kehittämään teoriaan. (Kamppinen 1994, 84.)

Teorian mukaisesti irtaantumisvaiheessa riittä läpikäyvä henkilö irrottautuu nykyhetkestä ja jättää vanhan sosiaalisen statuksensa taakseen siirtyessään välivaiheeseen. Liminaalitulaksi kutsutussa välivaiheessa hän on niin sanotusti statukseton, sillä vanha rooli on riisuttuna ja uutta statusta ei ole vielä saavutettu. Liminaalitulankin jälkeen koittaa liittymisvaihe, jonka kautta riittä läpikäyvä henkilö saa uuden sosiaalisen statuksen. Tätä viimeistä liittymisvaihetta kutsutaan myös initiaatioksi. (Nisula 2019a).

Kaikki siirtymäriitit eivät ole kolmivaiheisia, mutta varsinkin perinteisistä riiteistä on löydettävissä kolmivaiheisuuden jaottelu. Esimerkiksi vastasyntynyt lapsi tulee osaksi yhteiskuntaamme vasta kasteen ja nimenannon kautta. Tässä tapauksessa irtaantumisvaihe on syntymä, välivaihe on aika ennen kastetta ja liittymisvaihe on itse kaste ja nimen saaminen. Muita kolmivaiheisia perinteisiä siirtymäriittejä ovat esimerkiksi konfirmaatio ja naimisiin meno.

Maalliset siirtymäriititkin voivat olla kolmivaiheisia, esimerkiksi äitiys ja aikuistuminen. Näissä molemmissa riiteissä tulee esiin välivaiheen eli liminaalitulankin pituus. Se on selkeää odotuksen, kasvun ja muuttumisen aikaa. Äitydessä initiaatio korostuu ja vasta sen kautta koko riitti ja uusi status toteutuu. Aikuistumisen siirtymäriitissä puolestaan liminaalitulo on korostunut, sillä aikuistuminen ei tapahdu yhdessä yössä vaan se on vuosien pituinen matka, jossa nuori vaelttaa nuoruuden ja aikuisuuden välissä.

3. AIKUISTUMINEN

Aikuistuminen on kasvuprosessi, joka sijoittuu nuoruuden ja aikuisuuden väliin. Se on eräänlainen muutosten sarja, joka alkaa jo nuoruudessa. Rippikoulu toimii yhtenä aikuistumisprosessin alkutekijänä, sillä siellä käsitellään aikuisuuteen liittyviä teemoja ja murrosiässä nuoret alkavat rakentaa omaa identiteettiään sekä hahmottamaan kuvaansa maailmasta.

Sosiaali- ja kulttuuriantropologia on tieteenala, joka tutkii ihmisen kulttuuria ja ihmisyyttä (Nisula 2019b). Seuraavissa kappaleissa avataan aikuisuuden ja aikuistumisen siirtymäriittiin liittyviä käsitteitä ja sisältöjä psykologian sekä sosiaali- ja kulttuuriantropologian tutkimusalojen näkökulmasta.

3.1 AIKUISTUMISESTA

Aikuisen sanakirjamääritelmiä ovat täysikasvuinen, -ikäinen ja iso (Kielitoimiston sanakirja 2018). Aikuinen on siis tavallaan valmis ihminen ja elämänvaihetta aikuisena kutsutaan aikuisuudeksi. Aikuisuutta edeltää nuoruus, joka on lapsuuden ja aikuisuuden väliin sijoittuva elämänvaihe.

Aikuistuminen voidaan ajatella sarjana muutoksia, jotka alkavat täysi-ikäisyyden kynnyksellä. Itsenäistymisen tarve luo halun muuttaa omaan kotiin ja lukion tai ammattikoulun jälkeen suunnataan jatko-opintoihin. Opintojen päätyttyä on edessä siirtyminen työelämään ja tavoitteena on vakituinen asema palkansaajien joukossa. Myös oman perheen rakentaminen on ajankohtaista. Nämä kaikki ovat oletettuja ja monille myös ihanteellisia vaiheita aikuistumisessa. (Arnett 2004, 3-7.)

Aikuistuminen ei kuitenkaan ole aina yhtä selkeästi havainnoitavissa kuten edellä on esitetty. Aikuisuus on muuttunut monimuotoisemmaksi ja oletetuista normeista poikkeaminen on yleistynyt. Korkeakoulu- ja yliopisto-opinnot ovat pidentyneet, työelämä on muuttunut ja perhe-elämän valintoihin on tullut vapautta. Nämä esimerkit ovat hämärtäneet nuoruuden ja aikuisuuden rajaa ja lykänneet aikuistumista myöhemmäksi. (Arnett 2004, 3-4.)

Puhuttaessa aikuistumisen elämänvaiheesta, on käytössä monia eri termejä ja näkökulmia riippuen tutkimuksesta, tutkijasta sekä tutkimusalasta. Edes ikämääritelmä aikuistumisen elämänvaiheelle ei ole yksiselitteinen.

Arnett (2004, 4-9) käyttää termiä kehittyvä aikuisuus (emerging adulthood) ikävaiheesta, jolloin nuoret ovat iältään 18-25-vuotiaita. Hän perustelee termin käyttämistä sillä, että se kuvaa hyvin sen hetkistä väli-tilaa, jolloin ihminen ei ole enää nuori, mutta ei myöskään vielä aikuinen. Turunen (2005, 145) puolestaan määrittelee 20-28-vuotiaat nuoret varhaisaikuisiksi.

Eri terminologiasta huolimatta molemmat tutkijat ovat yhtä mieltä siitä, että nuoruuden ja aikuisuuden välissä on oma ikävaiheensa, joka toimii siirtymävaiheena matkalla nuoruudesta aikuisuuteen. Tämän matkan aikana nuori muodostaa omaa identiteettiään ja persoonaansa syvemmäksi sekä vahvistaa jo luotua arvomaailmaansa.

Aikuistumisen määrittely tietyn ikävaiheen sisälle on hankalaa, sillä jokaisen ihmisen kasvuprosessi on yksilöllinen. Aikuistuminen on enemmänkin mielentila, joka saavutetaan havainnoimalla itseä osana ympäristöä.

Olennaista aikuistumisprosessissa on itsenäistyminen ja vastuullisuus. Länsimainen nyky-yhteiskunta korostaa individualismia, jossa yksilöllä on vastuu itsestään ja hänellä on aiempaa enemmän vapautta tehdä normista poikkeavia valintoja. Individualismin vaikutukset näkyvät aikuistumisprosessissa itsenäistymishaluna, joka ilmenee omilleen muuttona, haluna pärjätä taloudellisesti riippumattomana omista vanhemmista sekä vapautena toteuttaa omia unelmia itsekeskeisesti. (Aapola 2014, 19-21.)

3.2 AIKUISTUMINEN SIIRTYMÄRIITTINÄ

Aikuistumisen siirtymäriitti ei ole kulttuurissamme tiettyyn ajankohtaan, ikään tai juhlaan sidonnainen perinteinen riitti. Se ulottuu pitkälle aikavälille, usein monien vuosien pituiseksi elämänvaiheeksi nuoruuden ja aikuisuuden välillä. Aikuistuminen tapahtuu yksilöllisesti vähitellen ja aikuisuuteen tavallaan kypsytään. Aikuistumisen siirtymäriitin voi ajatella mutkittlevina polkuina, jotka voivat olla valmiiksi tallattuja tai itseraivattuja, umpikujaan vieviä tai oikaisevia, kuten Aapola (2014, 7) kuvailee.

Aikuistumisen siirtymäriitissä on löydettävissä siirtymäriittiteorian mukainen kolmivaiheisuus. Ensimmäinen vaihe on irrottautuminen, jonka voidaan ajatella kulminoituvan nuoren itsenäistyessä vanhemmistaan ja muuttaessaan pois lapsuuden kodistaan. Turunen (2005, 161) kuvaa omilleen muuttoa juurien irti repimiseksi sekä uusien alkujen kasvattamiseksi vanhojen sekaan. Salosen (2014, 80-85) mukaan omaan kotiin muutto on suomalaisessa kulttuurissa tärkeässä osassa nuoren aikuistumisprosessia. Muutolla haetaan täydellistä määräysvaltaa omaan itseen ja vastuun kantamista omista asioista.

Toisena vaiheena tuleva välivaihe on aaltoilevaa aikaa ja omaa paikkaa etsiessä voi mennä vuosia. Se on tyypillisesti kokeilujen ja muuttuvien elämäntilanteiden aikaa, joka heijastuu sekä pari- että ystävyys-suhteisiin, opiskeluun, työkuvioiden ja asuinpaikkaan. Epävarmuus, arkuus ja hyväksynnän hakeminen joutuvat vielä kehitteillä olevasta identiteetistä. (Turunen 2005, 147-159.) Kehityksen ja kasvun kannalta on tärkeää uskaltaa kokeilla sekä erehtyä, sillä sitä kautta hahmottuu oma paikka ja kyvykkyys.

Kolmantena vaiheena on liittymisvaihe. Se on kaikista epäselvin siirtymävaihe, sillä kulttuurissamme ei ole varsinaista aikuistumisen siirtymäriittiä, joka tunnustettaisiin juhlallisuuksilla ja rituaaleilla. Aiemmin rippikoulu, ylioppilasjuhlat ja avioliitto ovat toimineet selkeinä aikuistumisriitteinä. Nykyinen näkemys aikuisuudesta ja aikuistumisesta painottuu henkiseen kasvuun sekä kypsytyteen, jota ei voi saavuttaa yhdessä yössä. (Aapola 2014, 17-20.) Liittymisvaiheen voikin ajatella olevan aikuistuvan nuoren oma, arkinen huomio itsestään ja läpikäydyistä muutoksista. Jollekin se voi näkyä esimerkiksi elämän tasaannuttua opiskelujen päätyttyä ja mieluisen työpaikan sekä asunnon löydyttyä. Tässäkään asiassa ei ole yhtä oikeaa vastausta, vaan jokaisen ihmisen kehitys on yksilöllistä.

4. IDENTITEETTI

Arvot, mielenkiinnonkohteet, harrastukset, ammatti, elämäntapa ja ystävät ovat kaikki asioita, jotka ovat vuorovaikutuksessa oman identiteetin kanssa. Identiteetti muodostuu näistä sekä monista muista tekijöistä.

Identiteetti terminä ei ole yksiselitteinen, vaan sillä on monia merkityksiä ja synonyymeja riippuen tutkimusalasta sekä tutkijasta. Yleisellä tasolla identiteetillä tarkoitetaan ihmisen käsitystä itsestään eli puhutaan minäkuvasta. Yksinkertaisimmillaan se vastaa kysymyksiin kuka olen, mistä tulen ja mihin kuulun.

Identiteetti ei ole valmiina ihmisessä hänen syntyesään, vaan se on läpi elämän muovautuva prosessi, joka on jatkuvasti vuorovaikutuksessa ympäristön, kulttuurin, vallitsevan yhteiskunnan sekä oman arvo maailman kanssa. Identiteetti on se tekijä, joka erottaa ihmiset toisistaan ja tekee kaikista yksilöllisiä.

4.1 IDENTITEETIN RAKENTUMINEN

Psykologi Dunderfeltin (1998, 101-102) mukaan ihmisen identiteetti on rakenteeltaan kolmiosainen. Identiteetin perusta muodostuu fyysisestä osasta ja sosiaalisesta osasta. Fyysinen puoli käsittää sisällään perimän, geenit ja fyysisen kehon kasvopiirteineen sekä ruumiinrakenteineen. Sosiaalinen puoli koostuu kasvuympäristöstä, kokemuksista ja opituista asioista. Tämän perustan päälle rakentuu yksilöllinen minä, joka määrittellään minuudeksi ja identiteetiksi.

Identiteetin rakentuminen alkaa usein murrosiässä, jolloin nuoren keho on alkanut fyysisesti muuttua. Fyysiset muutokset synnyttävät tarpeen määrittellä itseään uudestaan, mikä johtaa identiteetin kehittymiseen. Kodin ulkopuolinen elämä muuttuu kiinnostavaksi ja ystävyysuhteet tärkeiksi, mikä aiheuttaa etääntymistä omista vanhemmista. Tiedostava ajattelu ja itsenäistyminen antavat mahdollisuuden oman maailmankuvan kehittymiseen ja hiljalleen ne kasvattavat nuoren omaa identiteettiä. (Haapaniemi 2000, 8-9; Turunen 2005, 114-120.)

Oman identiteetin rakentaminen on yksi nuoruuden tärkeimmistä kehityskohdista. Identiteetin etsintä tuottaa epävarmuutta, sillä minäkuva ei ole vielä rakentunut vahvaksi ja nuori on altis ympäristön vaikutuksille. Ystäväpiiri sekä oma perhe voivat vaikuttaa oman identiteetin kehittymiseen myös negatiivisesti. Jos vanhemmat eivät anna riittävästi tilaa nuorelle, ei hänen identiteettinsä pääse riittävästi kehittymään, mikä on olennaista kasvulle kokonaisuudessaan. Ystäväpiiri puolestaan voi painostaa ja viedä nuorta väärään suuntaan hänen ollessaan epävarma omista arvoistaan.

Identiteetti syntyy aina vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa ja sitä ei voi luoda yksin eristyksissä. Uteliaisuus ja kokeilunhalu ovat nuorille tyypillisiä luonteenpiirteitä, jotka edesauttavat identiteetin kehittymistä. Identiteetti rakentuu pala palalta yritysten ja erehdysten kautta.

4.2 IDENTITEETTIKRIISI

Ihmisellä on luontainen halu vastustaa muutosta. Muutosta ei kuitenkaan voi paeta, sillä mikään ympäröivässä maailmassamme ei ole pysyvää. Identiteettikriisit ovat luontainen osa kasvua ja niitä saatetaan kohdata useasti elämän varrella. Jokin ulkopuolinen tekijä tai ympärillä tapahtuva muutos voi aiheuttaa kyseenalaistamisen tarpeen, joka heijastuu omaan identiteettiin. Kyse voi olla tiettyyn ikävaiheeseen liittyvästä kriisistä tai muusta ulkopuolelta aiheutuvasta tapahtumasta.

Tunnetuin ikävaiheeseen liittyvä kriisi on "kolmenkymppin kriisi". Siihen sisältyy usein oman elämän rajallisuuden tiedostaminen, omien elämänvalintojen kyseenalaistaminen sekä vanhojen ongelmien uudelleen kohtaaminen ja ratkominen. Kriisissä oma uravalinta, puoliso, asuinympäristö, työpaikka tai ystäväpiiri voi joutua kyseenalaistamisen alle. Vaikka kyseisestä kriisistä käytetään termiä "kolmenkymppin kriisi", voi vastaavanlaisen kohdata missä ikävaiheessa tahansa. Identiteettikriisissä voi olla kyse itsestä tai ulkopuolelta tulevasta tarpeesta muuttua, kuten aikuistumisprosessin aikana kohdattavassa kriisissä. On hankalaa jättää taakseen tutut ja turvalliset toimintatavat ja mukautua uuteen. (Turunen 2005, 176-184.)

Myös nuoret kohtaavat identiteettikriisejä ja ne ovat nykypäivänä aiempaa yleisempiä. Nuorten identiteettikriisit eroavat aikuisten kriiseistä siten, että ne ovat yleensä kokonaisvaltaisempia ja koskettavat koko identiteettiä. Kriisien yleisyys johtuu siitä, että nykyään on tarjolla entistä enemmän vaihtoehtoja, joista lähteä rakentamaan omaa elämää ja identiteettiä. Muuttunut yhteiskunta ei tarjoa samalla tavalla varmoja valintoja kuin ennen. Esimerkiksi työelämä on lähes jokaisella alalla epävarmaa ja turvaa tuovan vakituisen työpaikan saaminen on vaikeaa, (Gronow, 2019.)

5. KORUJEN MERKITYS

Koru on mukana kannettava esine, joka on tavalla tai toisella yhteydessä kehoon. Korut sisältävät yhtä paljon merkityksiä kuin on korujen käyttäjiäkin. Niiden sisältämä symboliikka, materiaalit, muodot, koko ja kiinnitystapa ovat kaikki osallisina, kun korujen merkityksiä tarkastellaan niiden ulkoisilta olemuksiltaan.

Ulkoisten olemusten lisäksi korut voivat kantaa sisällään monia henkilökohtaisia merkityksiä, jotka ovat ainoastaan käyttäjänsä tiedossa. Koru voi toimia onnenamulettina haastavina päivinä tai lohdutuksen tuojana kipeille muistoille. Korun koskettaminen voi tuoda vahvistusta omille tunteille tai helpotusta niiden sietämiseen.

Koruja voi käyttää koristautumisen ilosta tai pitää piilossa paidan alla ainoastaan käyttäjänsä tiedossa. Korun tekijä voi sisällyttää tekemäänsä koruun oman tarinansa, jonka haluaa jakaa eteenpäin, mutta korun käyttäjä voi sivuuttaa nämä luodut merkitykset kokonaan ja liittää omat, henkilökohtaiset merkityksensä siihen. Juurikin korujen henkilökohtaisuus ja monimuotoisuus mahdollistaa erilaisten merkitysten ja tulkintojen valtavan kirjon.

5.1 IHMINEN JA KORU

Ihmisen luontainen taipumus korujen käyttöön ja koristautumiseen juontaa juurensa kymmenien tuhansien vuosien taakse, mihin vanhimmat korulöydökset on onnistuttu paikantamaan. Ei ole tiedossa yhtäkään ihmisyhteisöä, joka ei koristelisi itseään tai jonka koristautuminen olisi merkityksetöntä. Nykypäivänä korujen käytön taustalla on halu ja tarve erottautua muista sekä ilmaista omaa identiteettiä niiden avulla. Tämä käyttötapa eroaa korujen ja koristautumisen alkuperäisistä tavoista ja rituaaleista, jotka pohjautuivat korun kantajan sosiaalisen aseman ilmaisuun. (Polhemus 2006, 14-15.)

Korujen merkitys oli siis alkujaan vahvasti liitoksissa siirtymäriitteihin ja niiden kautta saavutettuihin uusiin sosiaalisiin asemiin.

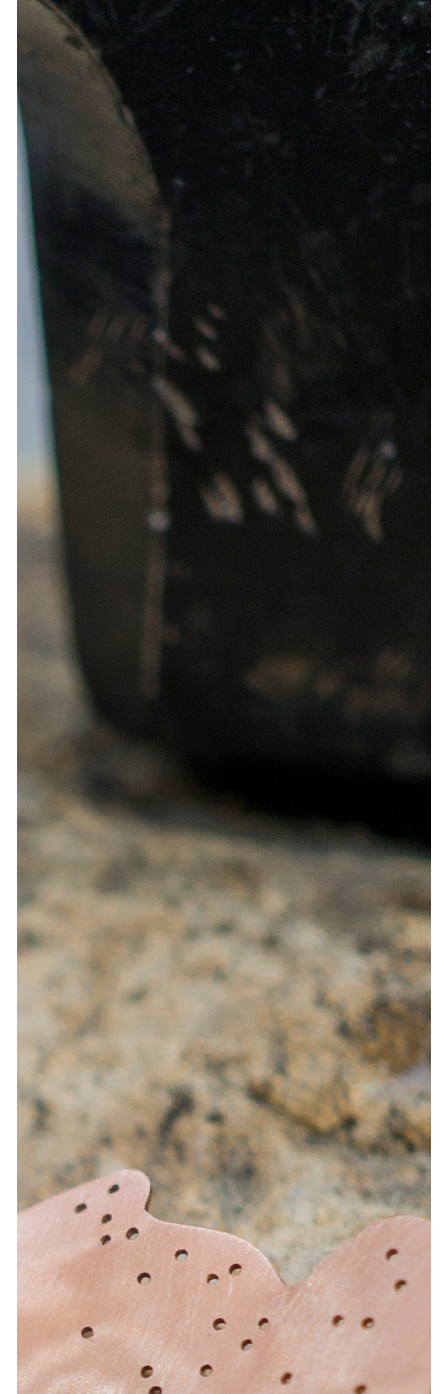
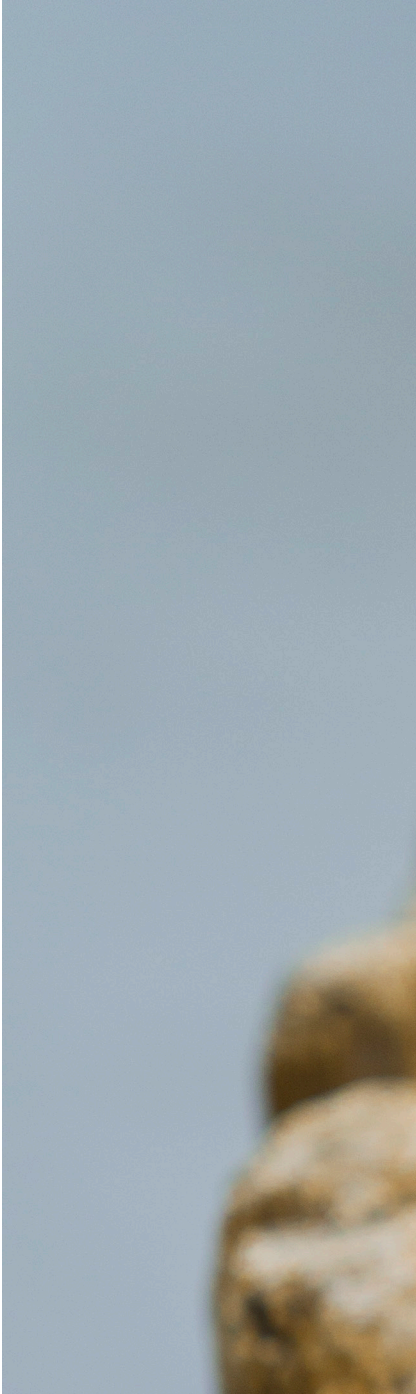
Korut ovat tärkeä osa perinteistä länsimaista lahjakulttuuriamme. Niitä annetaan ja saadaan lahjaksi syntymäpäivinä, konfirmaatio- ja valmistajaisjuhlissa, vuosipäivinä ja jouluaattona. Korut toimivat symbolisina esineinä erilaisissa siirtymäriiteissä kuten vihkisormukset avioituessa ja rippiristi konfirmaatiossa. Ne muodostuvat käyttäjälleen yleensä erittäin tärkeiksi ja samalla ne viestivät muille läpikäydystä riitistä sekä uudesta, saavutetusta sosiaalisesta asemasta. Lahjaksi saatuihin koruihin liittyy usein valtavasti muistoja, jotka tekevät niistä korvaamattomia. (Ahde-Deal 2013, 10-12.)

5.2 KORU JA IDENTITEETTI

Pukeutuminen on yksi keino vahvistaa omaa identiteettiään ja tehdä se näkyväksi muille. Vaatteilla voi viestiä omasta arvomaailmastaan sekä kiinnostuksen kohteistaan. Koru toimii vaatteiden tavoin itseilmaisun välineenä. Asema, mielipide ja vakaumus ovat kolme esimerkkiä asioista, joita korun käyttäjä voi korullaan viestiä muille. (Ruutiainen 2012, 30-31.)

Identiteetti koostuu henkilön omasta historiasta ja sen päälle rakennetuista osista. Menneisyys on osana minäkuvaa. Korun toimiessa muistamisen välineenä, se toimii samalla oman identiteetin visualisoijana. Jokin koru voi muodostua käyttäjälleen tärkeäksi ja muistuttaa häntä voitetuista vaikeuksista. (Ruutiainen 181-182.)

Identiteetti on muodostunut tärkeäksi osaksi elämää nyky-yhteiskunnassamme ja sen rakentamiseen käytetään aikaa ja vaivaa. Identiteetin avulla halutaan erottautua muista. Korut antavat tähän oivallisen mahdollisuuden, sillä niitä on helppo vaihdella identiteetin muovautuessa. (Ruutiainen 2012, 172-181.)

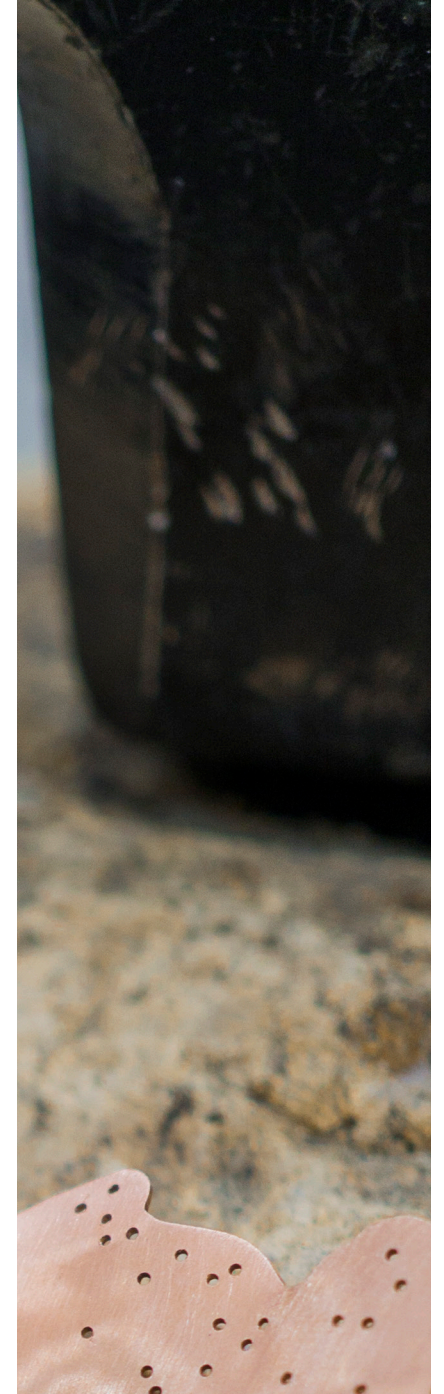
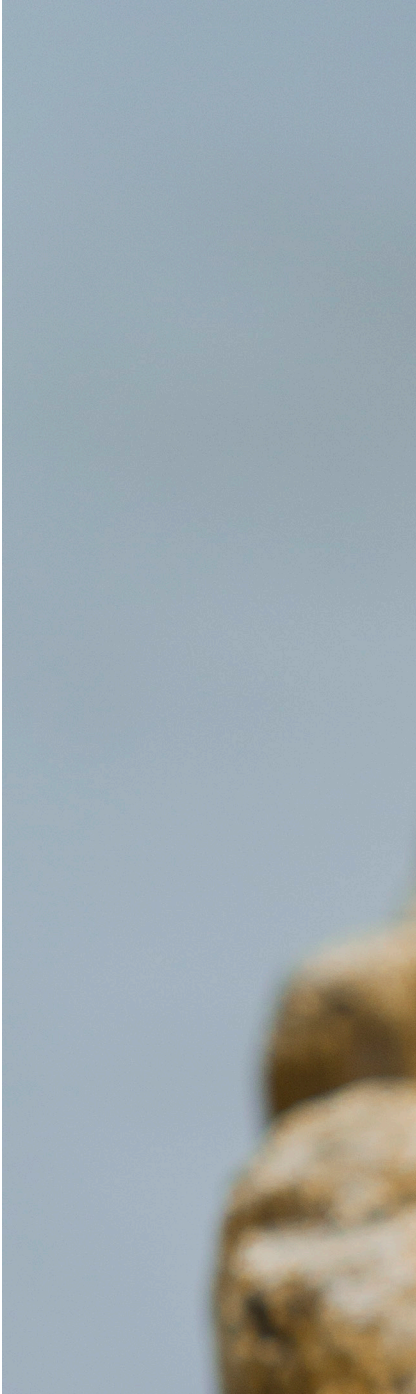

5.3 RIITTIKORU

Koruilla on ollut läpi historian tärkeä rooli erilaisissa rituaaleissa ja siirtymäriiteissä. Muinaisissa riiteissä korut ovat viestineet yhteisölle henkilön sosiaalista asemaa. Nykyään riittikorut ovat selkeimmin läsnä perinteisissä riiteissä. Esimerkiksi konfirmoitu nuori saa yleensä rippilahjaksi rippiristin ja vastaavasti ammattiin valmistunut voi ottaa käyttöönsä virallisen ammattisormuksen. (Ruutiainen 2012, 172.)

Näkyvin ja tunnetuin riittikoru on avioliittoa symboloivat sormukset vasemmassa nimettömässä. Sormukset symboloivat rakkautta, sitoutumista ja ilmaisevat näistä muille. Sen lisäksi, että sormukset riittikoruna viestivät muille muuttuneesta sosiaalisesta asemasta, niiden mallin ja materiaalien kautta voi ilmaista itseään ja omaa tyyliään (Ahde-Deal 2013, 12).

Muiden siirtymäriittien kohdalla ei kulttuuristamme löydy perinteisiä riittikoruja, jotka olisivat yksiselitteisiä kaikille. Korut ovat kuitenkin läsnä useissa muutoksissa ja voivat toimia riittikorujen tavoin. Esimerkiksi tuoreelle äidille on joissain perheissä tapana antaa lahjaksi koru, joka symboloi perhettä ja syntynyttä lasta.

6. AIKUISTUMISEN RIITTIKORU

Yksiselitteisen aikuistumisen siirtymäriitin puuttuessa kulttuuristamme, myöskään siirtymäriitteihin usein linkittyvää riittikorua ei tähän riittiin ole tarjolla. Halusin lähteä etsimään ja hahmottelemaan suuntaa riittikorulle, joka toimisi aikuistumisen siirtymäriitin symbolina ja edustaisi riitin läpikäymistä.

Seuraavissa kappaleissa kerron luonnosprosessistani sekä korun valmistusprosessista. Niissä perustelen valintani korun muotokielelle ja esittelen työvaiheet, joita käytin korun suunnitteluun ja valmistukseen.

Lopuksi esittelen kuvat valmiista korusta ja taustoitin valitsemaani kuvauslokaatiota.

6.1 LÄHTÖKOHDAT

Lähtökohtani suunnitteluun oli muutosta symboloivan korun luomisessa, joka toisi tukea ja turvaa käyttäjälleen sekä muistuttaisi läpikuljetusta riitistä. Suunnittelun pohjana oli kirjallisessa tutkimuksessa läpikäymäni materiaali sekä sen kautta syntyneet omat pohdintani ja päätelmäni.

Työskentelen usein intuitiivisesti luottaen vaitoihini, joten intuitio oli osana tätäkin muotoilu-prosessissa. Pyrin kuitenkin löytämään jokaiselle elementille ja yksityiskohdalle perustelut, joiden avulla saisin linkitettyä ne osaksi kokonaisuutta.

Tyypillinen luonnosprosessini alkaa sillä, että tutustun valitsemaani materiaaliin ja teen muodon etsintää sekä kokeiluja suoraan materiaalin ehdoilla. Pidän tästä työskentelytavasta ja se tuntuu itselleni luontevalta. Halusin kuitenkin haastaa itseäni ja kokeilla itselleni epätavallista luonnostelutapaa tämän projektin puitteissa. Halusin pitää materiaalin mahdollisimman pitkään avoimena, joten luonnostelu tuli tehdä muilla tavoin. Päädyin lähestymään aihetta sanojen ja kirjoittamisen kautta.

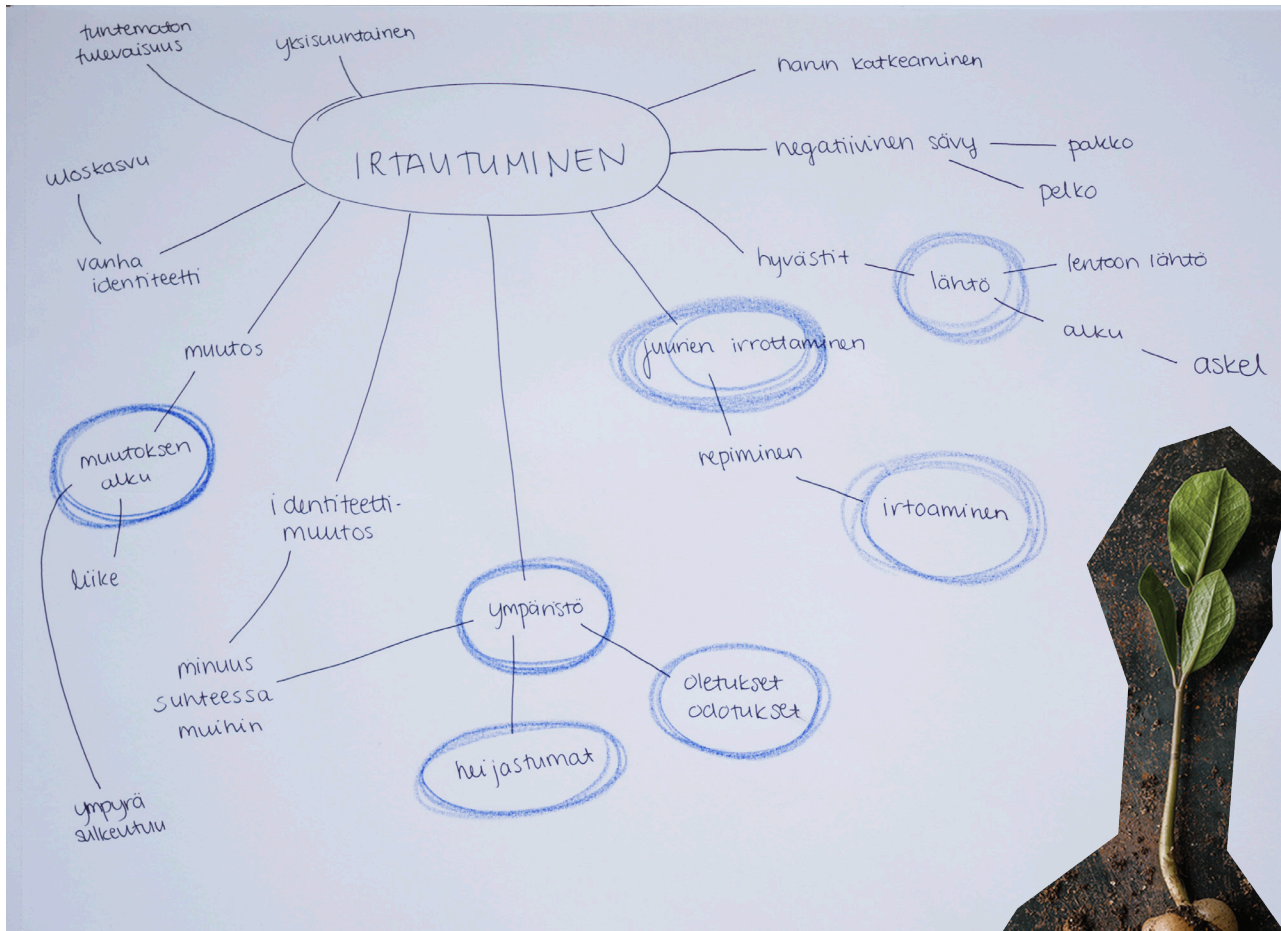
6.2 LUONNOSPROSESSI

Luonnosprosessi sai alkunsa tutustuttuani kirjallisen tutkimuksen lähdemateriaaliin. Suunnitelmissani oli tehdä useasta erilaisesta korusta koostuva riittikorugarja. Siirtymäriittiteorian kolmijakoisuus tuntui mielenkiintoiselta lähtökohdalta korugarjalle ja antoi kolmen korun tekemiseen vahvat perustelut.

Jaottelin aikuistumisen siirtymäriitin teorian mukaisesti kolmeen teemaan, mutta käytin virallisten termien tilalla omia versioitani, jotka kuvasivat riittä ja siihen sisältyvää muutosta paremmin. Nimesin ensimmäisen teeman **irtautumiseksi**, toisen **rajatilaksi** ja kolmannen **uudeksi aluksi**.

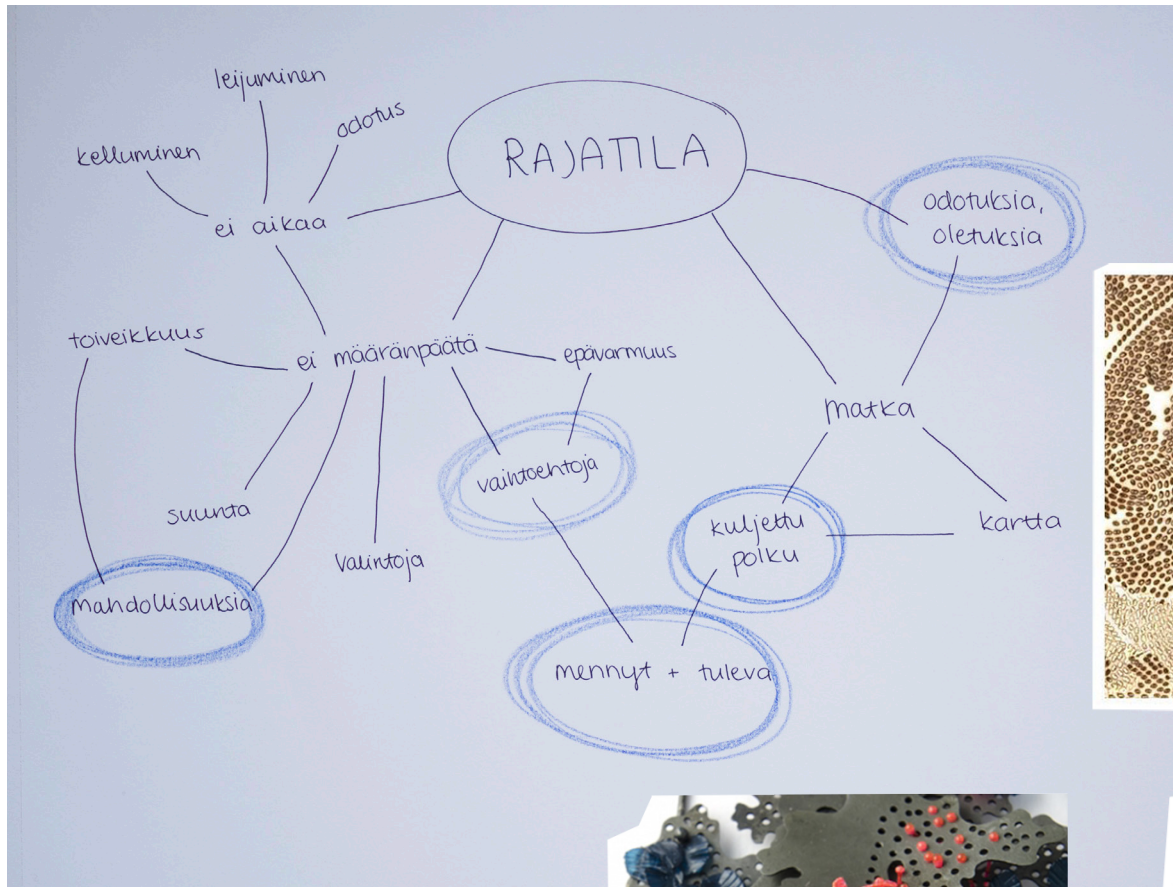
Lähestyin näitä kolmea teemaa sanojen kautta ja aloin purkaa termejä sekä niihin yhdistyviä ajatuksia sanalistoiksi. Sanalistasat muuntuivat ajatuskartoiksi, joista poimin tärkeimmät sekä olennaisimmat termit ja visualisoisin ne moodboardien avulla. Työstin kaikkia kolmea teemaa samanaikaisesti, jotta pystyin hallitsemaan prosessin kokonaiskuvan.

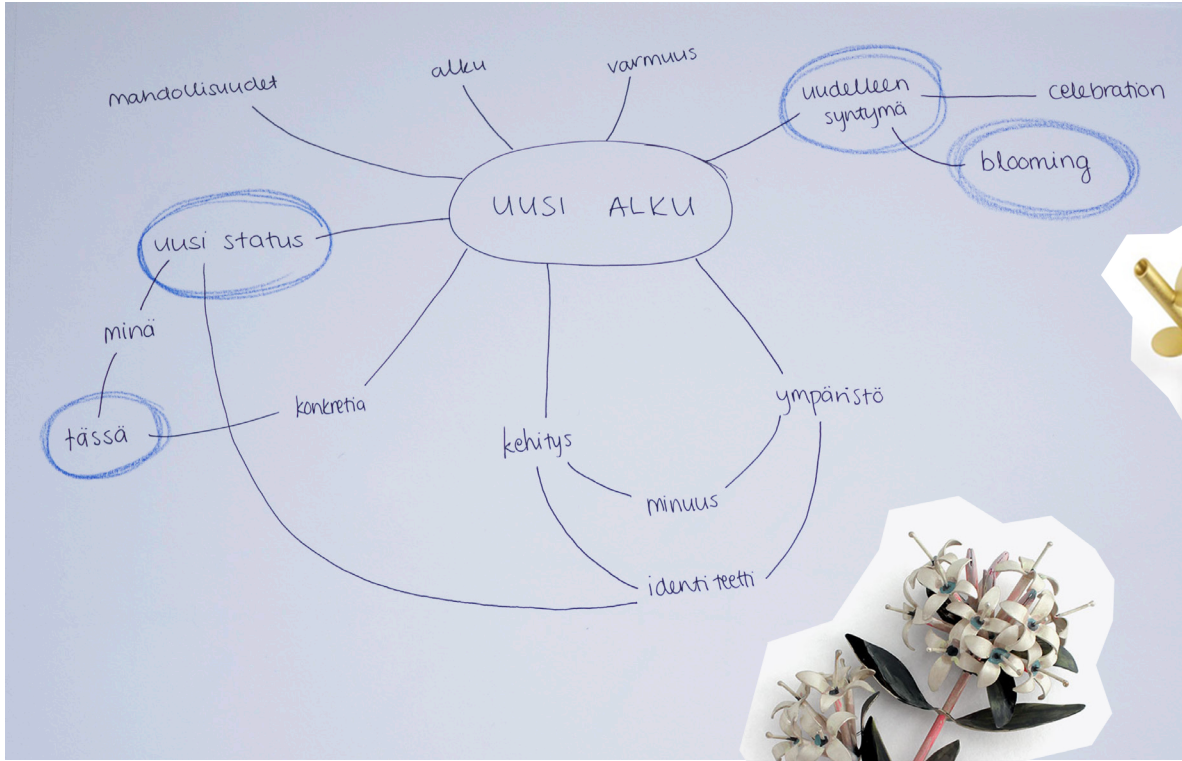

MUUTOKSEN ALKU
 YMPÄRISTÖ
 HEIJASTUMAT
 OLETUKSET

ODOTUKSET
 JUURIEN IRROTTAMINEN
 IRTOAMINEN
 LÄHTÖ

MAHDOLLISUUKSIA
 VAIHTOEHTOJA
 MENNYT JA TULEVA
 KULJETTU POLKU
 ODOTUKSIA
 OLETUKSIA

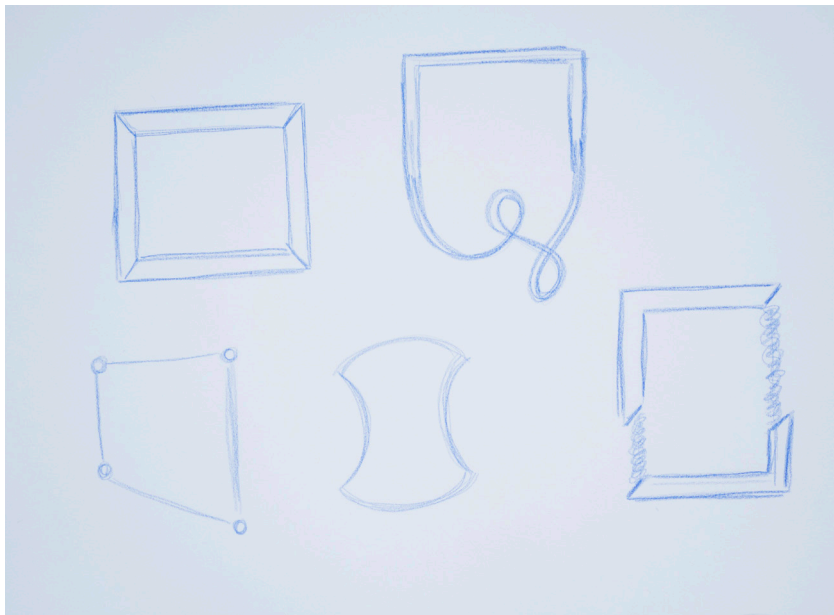

UUSI STATUS
 TÄSSÄ
 UUDELLEEN SYNTYMÄ
 BLOOMING

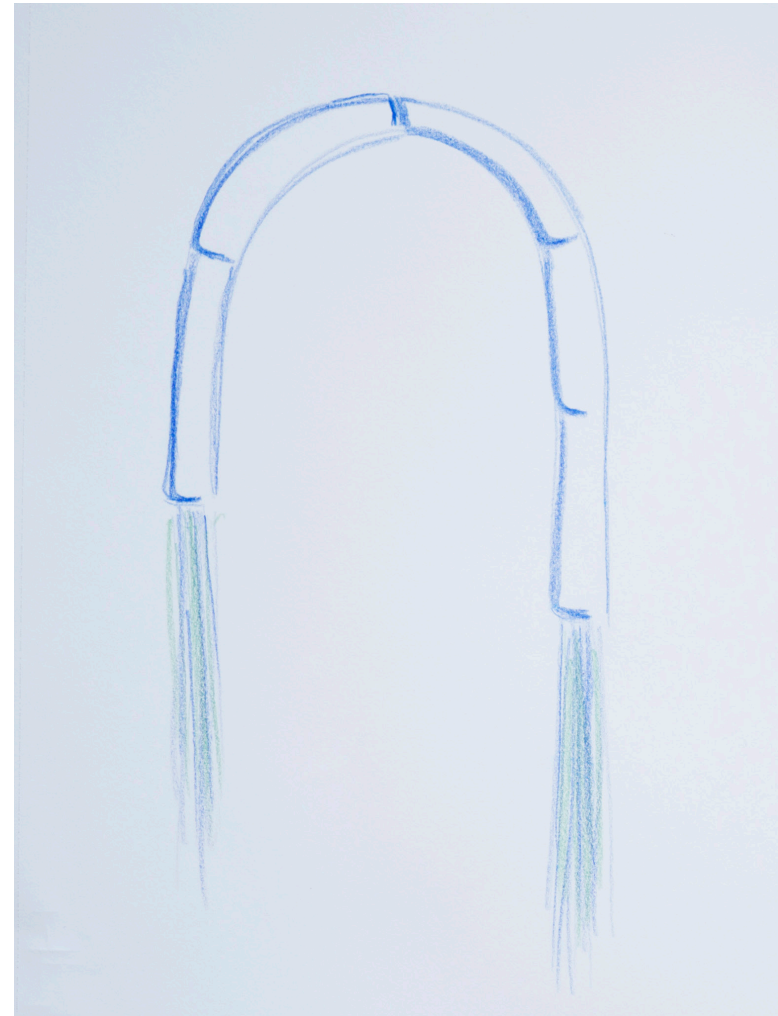
Pidin vielä tässä vaiheessa korujen materiaalin poissa ajatuksistani, sillä en halunnut sen johdattelevan liikaa luonnosteluani.

Sanojen ja moodboardien kautta minulle muodostui vahva tunne siitä, että haluaisin tehdä riittikoruista kaulaan ripustettavia koruja, sillä niiden päälle pujottaminen korostaisi siirtymäriitin rakennetta ja sen läpikulkemista. Tämän päätöksen jälkeen siirryin luonnostelemaan.

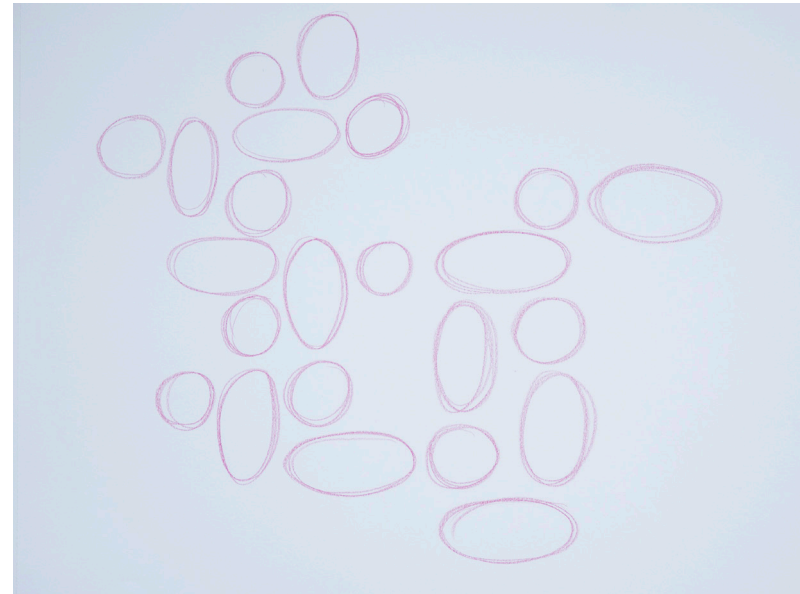
Irtautumisen teemassa tärkeimpänä elementtinä oli roikkuvat langat, jotka visualisoivat lähdön hetkeä ja juurten irrottamista.

IRTAUTUMINEN

RAJATILA

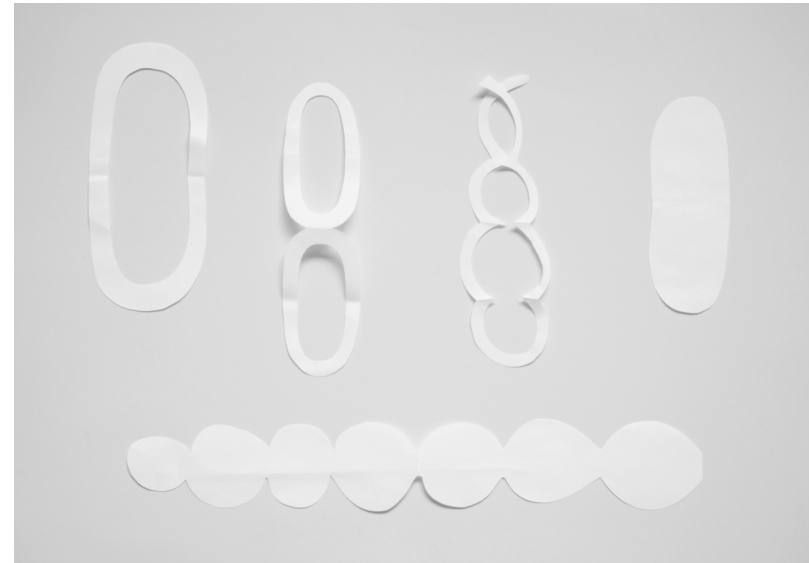
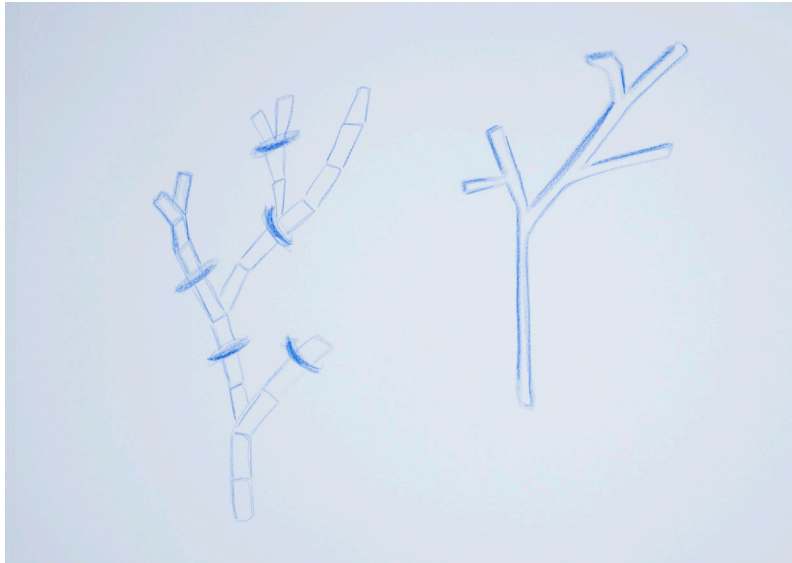
Rajatilan teema kuvasi siirtymäriitin pysähtyneisyyttä ja sitä hetkeä, jossa menneisyys näkyi kuljettuna polkuna ja tulevaisuus mahdollisuuksina. Luonnoksessa näkyvät pistemäiset kuviot edustivat sekä mennyttä että tulevaa ja katkoviiva kuljetua matkaa.

UUSI ALKU

Hahmotin irtautumisen ja rajatilan korujen muodot mielessäni hyvin selkeästi ja minulla oli vahva visio siitä, mitä elementtejä niihin käyttäisin. Uuden alun muotokieli ei löytynyt yhtä helposti. Halusin korun edustavan syntymää ja kukkaan puhkeamista, mutta en onnistunut löytämään oikealta tuntuva muotoa.

Ketjumuodon taustalla oli ajatus siitä, että helminauhamainen muotokieli antaisi korulle ulkoreunat ja -muodot, mutta varsinaisena helmenä toimisi itse korun käyttäjä käyttäessään korua. Pidin tästä ajatuksesta, mutta se tuntui irralliselta muiden teemojen rinnalla.

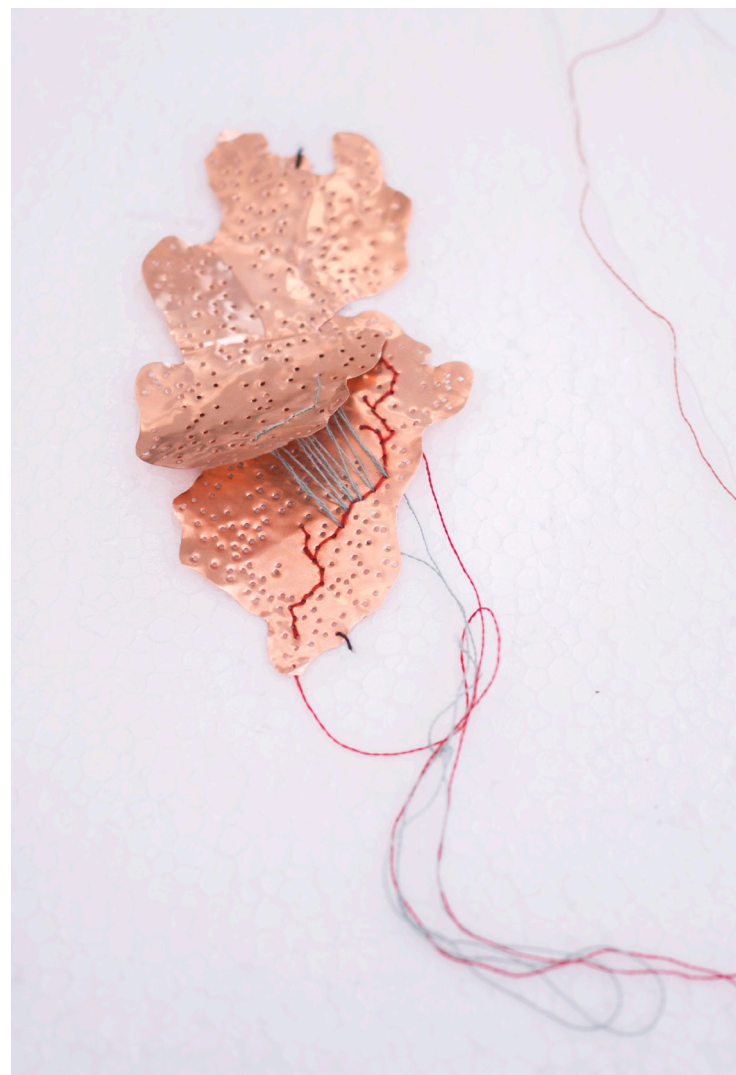
Tiesin, että pakottamalla en tavoita sitä mitä etsin, joten jätin uuden alun teeman hautumaan ja siirryin takaisin irtautumisen ja rajatilan pariin. Tein molempiin teemoihin muutamia kokeiluja kuparifolion avulla, joissa toistin teemojen tärkeimmiksi arvottamiani elementtejä.

Toiseen työvaiheeseen siirtyminen oli tässä kohtaa juuri oikea ratkaisu. Kokeilujen kautta tulin kyseenalaistaneeksi riittikorujen kolmi-osaisuuden ja pohdin, voisinko muuntaa sen yhdeksi koruksi, jossa yhdistyisivät nämä kolme teemaa erilaisten elementtien kautta.

Kyseenalaistamisen tarve johtui siitä, että koin projektin menneen liikaa oman taiteellisen ilmaisuni suuntaan enkä ollut huomionnut korun käyttäjää suunnitelmissani.

En löytänyt itseäni tyydyttäviä vastauksia sille, miksi korun käyttäjä haluaisi pukea suunnitelmissani olevat korut ylleen. Miksi joku haluaisi pukea ylleen irtautumisen teeman korun, joka edusti irrallaan oloa, epävarmuutta ja muita negatiivisia tunteita? Nuori, joka jo valmiiksi käy vaikeaa aikuistumisen elämänvaihetta ei välttämättä ole riittävän itsevarma uskaltaakseen paljastaa keskeneräisyytensä ja omat heikkoutensa muille.

Tämä ajatuksen pohjalta luovuin alkuperäisestä suunnitelmastani kolmesta korusta ja siirryin suunnittelemaan korua, jossa yhdistäisin irtautumisen, rajatilan ja uuden alun teemat yhdeksi kokonaisuudeksi.

Palasin sanalistojen ja moodboardien pariin, jotta löytäisin suunnan uudelle korulle. Minua puhutteli perhosen muoto ja sen kehitysvaiheet, jotka samanaikaisesti tuntuivat sekä kliseiseltä että mielenkiintoiselta aiheelta.

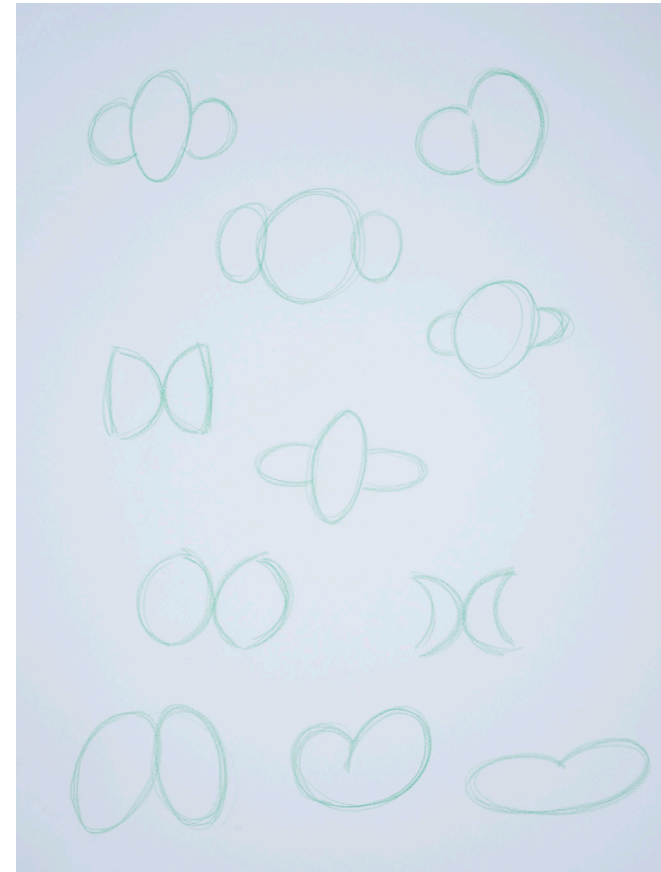
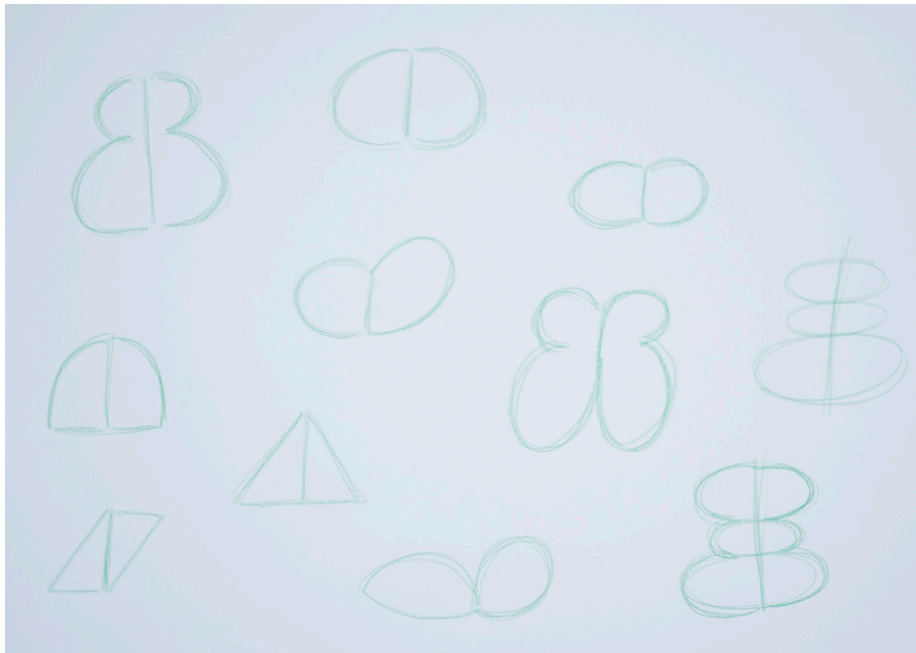
Perhosen kehitysvaiheet toukasta koteloksi ja kotelosta aikuiseksi perhoseksi kuvasivat hyvin sitä muutosta, jonka koin sisältyvän aikuistumisen siirtymäriittiin.

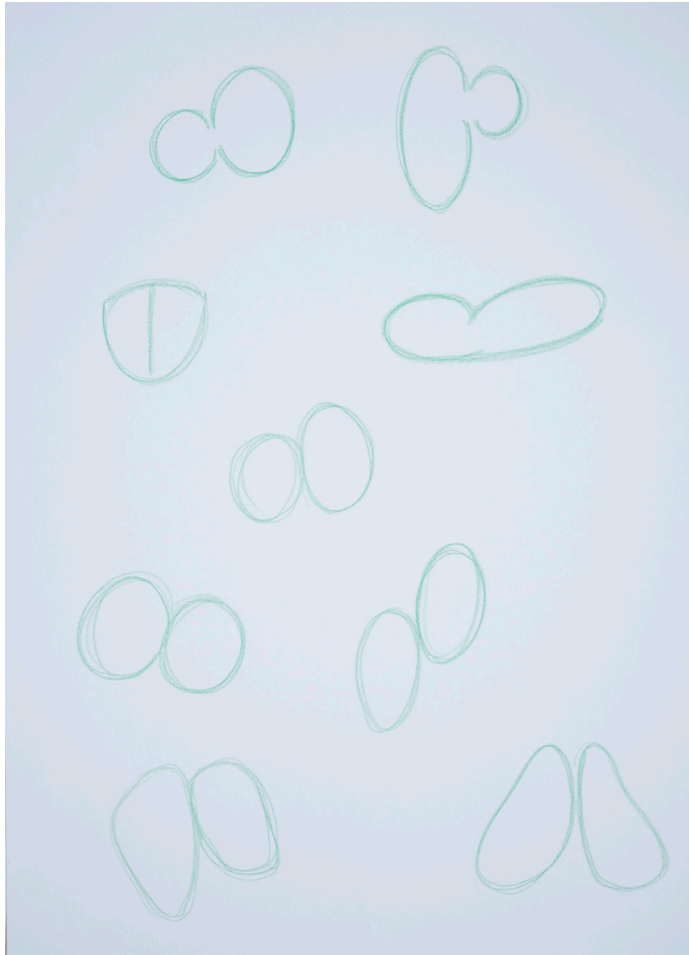
Päätin antaa perhosille mahdollisuuden.

Lähdin tavoittelemaan minimalistista muotoa perhosesta, jotta aiheen kliseisyys katoaisi.

Yksinkertaisimmillaan perhosen muoto koostuu siivistä, jotka ovat keskeltä kiinni toisissaan. Tein tällä ajatuksella piirtäen monia luonnoksia.

Piirrosmallien jälkeen päädyin leikkaamaan siipimäisiä muotoja kartongista, jotta saisin visualisoitua muotojen kolmiulotteisuutta.

Pidin leikkaamieni muotojen epäsymmetriasta ja siipien avautuvasta, lentävästä muodosta. Pidin siitä, että siivet pystyi sulkea, mikä vahvisti muodon kolmiulotteisuutta. Kokeilin myös rautalangan yhdistämistä kartonkiin, jotta kolmiulotteisuus korostuisi vielä enemmän.

En kuitenkaan ollut tyytyväinen nähin pelkistettyihin muotoihin, sillä ne tuntuivat naivisilta ja liian tasaisilta. Lisäksi niistä puuttui jokin lisäelementti.

Päätin vielä kokeilla samankaltaisen muodon toistamista jonkin muun materiaalin avulla.

Ensimmäisenä käteeni osui työpöydälläni lojuneet kuparifoliopalat, jotka olivat aiempia kokeilujani irtautumisen ja rajatilan teemoista. Yhdistin kaksi palaa toisiinsa ja huomasin löytäneeni sen muodon, jota olin kokoajan etsinyt.

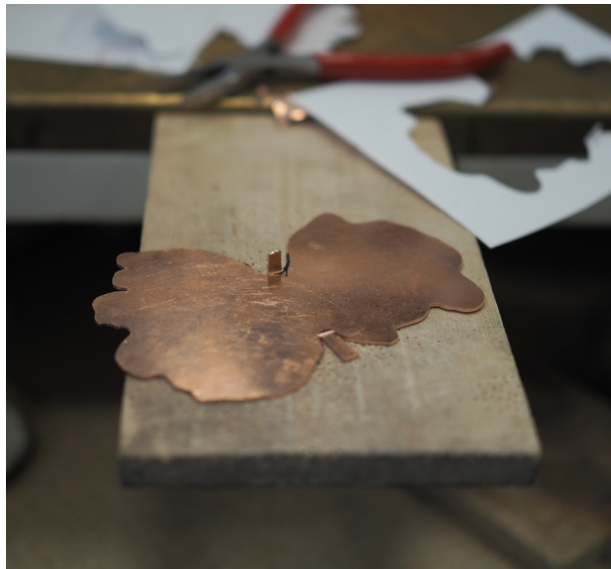
Tässä sattuman synnyttämässä kokeilussa yhdistyivät kaikki kolme teemaa toisiinsa luonnolliselta tuntuvalta tavalla: roikkuvat langat edustivat irtautumista, pisteet sekä ompeleet rajatilaa ja lentävä, siipimäinen muoto uutta alkua.

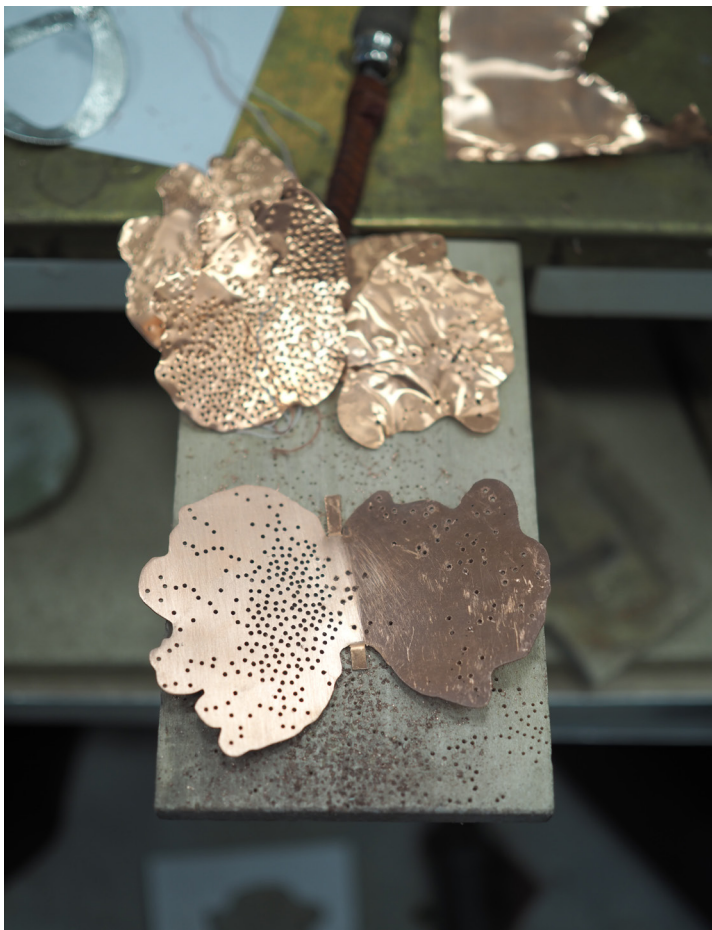
Luovuin aiemmasta suunnitelmastani kaulaan pujotettavasta korusta, sillä tämän lentävän muodon kahlitseminen ketjuun tuntui väärältä. Halusin tehdä tästä rintakorun, jotta se voisi vapaasti levätä keholla paitaan kiinnitettynä.

6.3 VALMISTUSPROSESSI

Pitkältä tuntuneen luonnosprosessin jälkeen oli helpottavaa siirtyä valmistamaan korua, jossa kaikki kolme teemaa tulivat esiin juuri sillä tavalla kuin halusin.

Vaikka minulla oli valmiiksi selkeät suunnitelmat korun valmistusprosessista, tein ensin prototyypin kuparista. Halusin lopullisen korun olevan hopeaa materiaaliltaan ja prototyypin avulla pystyin hahmottamaan tulevan korun koon sekä painon. Myös rintakorumekanismin suunnittelua varten prototyyppi oli tarpeellinen.

Olin nauttinut jo kuparifoliokokeilussa reikien poraamisesta ja se oli koko valmistusprosessin ihanin työvaihe. Poraaminen tuntui meditatiiviselta ja tein reikiä ilman etukäteen suunniteltua kuviota.

Päädyin pitämään vasemman siiven tasaisena ja tekemään siihen enemmän reikiä kuin oikealle puolelle. Oikean puolen vasaroin epätasaiseksi ja kiillotin peilikiiltäväksi.

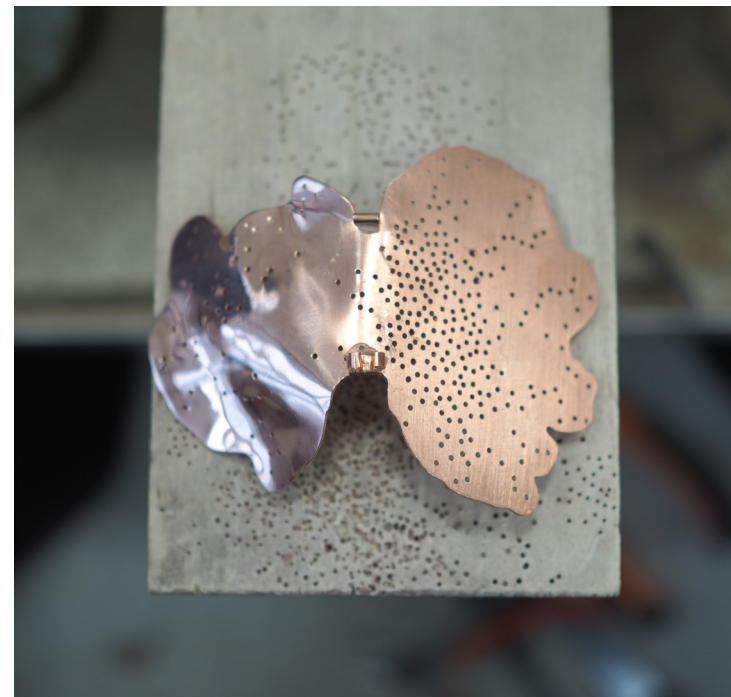
Sekä kirjallisessa tutkimuksessa että ajatuskartoissa toin esille ympäristön merkityksen aikuisumisen siirtymäriitissä. Epäsuorasti ympäristönsä heijastava pinta tuo ympäristön osaksi korua ja luo samalla kontrastia siipien välille,

Rintakorun neulamekanismin suunnittelu osoittautui valmistusprosessin hankalimmaksi kohdaksi, sillä halusin sen muotokielen mukailevan korua. Halusin myös minimoida koruun liitetyt osat, jotta vapaa ja lentävä muotokieli ei kärsisi. Kokeilin erilaisia variaatioita, joissa hyödynsin porattuja reikiä pujottamalla teräslankaa niiden läpi sekä kokeilin vaihtoehtoa, jossa mekanismin osat olisi taivutettu samaa levy-materiaalista kuin itse koru.

Kumpaakaan vaihtoehtoa en saanut toteutettua toivomallani tavalla, joten päätin jättää mekanismin rakenteen hautumaan muutamaksi päiväksi ja siirtyä seuraavaan työvaiheeseen.

Seuraavaksi aloitin lopullisen korun valmistamisen hopeasta. Käytin materiaalina 0,8mm hopealevyä. Lopullisen korun valmistaminen oli sujuvaa, sillä prototyypin teon kautta tiesin oikean työjärjestyksen.

Aloitin korun valmistamisen sahaamalla muodon irti levystä ja poraamalla siihen reikiä.

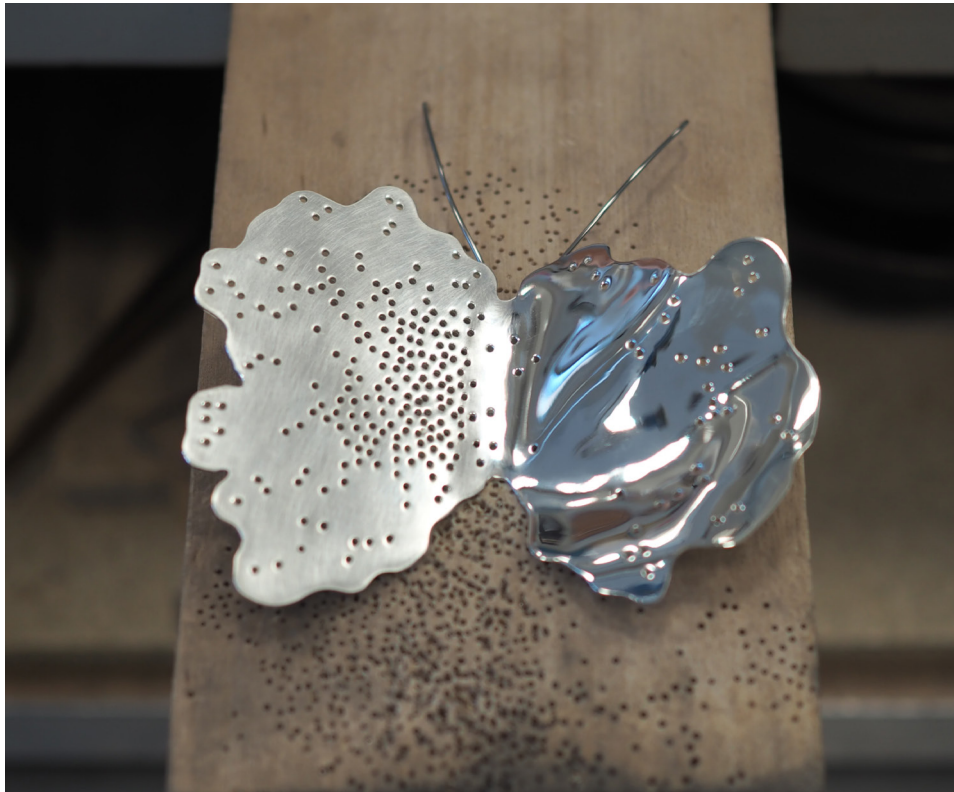

Löysin ratkaisun korun neulamekanismille, joka tekisi siitä osan kokonaisuutta ja tukisi korun perhosmaista muotokieltä. Mekanismi tulisi koostumaan saranaosasta, jonka läpi kulki taivutettu teräslanka. Teräslangan molemmat päät toimisivat neuloina, jotka lukittaisiin pujottamalla ne siivittä löytyvistä rei'istä läpi.

Mekanismia varten tein yhden juotoksen, jossa kiinnitin hopealangasta kieputetun putkimaisen saranarakenteen kiinni korun takaosaan.

Suojasin kiillotetun ja hiotun pinnan teipillä neulojen taivutuksen ajaksi. Käyttämäni teräslanka oli erittäin kovaa ja haastavaa muotoiltavaa, joten suojaus oli tarpeellinen, etteivät viimeistellyt pinnat kärsisi.

Auki ollessaan mekanismin neulat näyttävät perhosen tuntosarvilta ja korostavat korun perhostamista muotokieltä.

6.3 VALMIS KORU

Halusin tuoda esiin näkökulmani aikuistumisen siirtymäriitin arkisuudesta ja toteutin sen korukuvausten kautta. Kuvat on otettu kotonani arkisessa ympäristössä. Kuvista välittyy arjen epätäydellisyys sekä nuoruuden ja aikuisuuden välisessä tilassa oleminen.

7. YHTEENVETO JA ARVIOINTI

Valitsemani aihe osoittautui mielenkiintoiseksi ja monipuoliseksi tutkittavaksi enkä projektin alussa osannut arvata, mihin se minua johdattaisi. Siirtymäriittien ja identiteetin tutkiminen olivat laajoja kokonaisuuksia, joihin oli kiinnostava tutustua syvemmin. Lähdemateriaaleihin tutustuminen tuotti itselleni paljon aineistoa, jota olisi mielenkiintoista hyödyntää myös jatkossa.

Projektin hallinta oli hetkittäin kadoksissa aiheen laajuuden vuoksi, mutta palaamalla alussa määrittelemiini tutkimuskysymyksiin sain pidettyä kokonaisuuden kasassa. Aikataulultaan projekti oli napakka, mikä rajoitti työskentelyäni ja vaikutti valintoihini, mutta rajaukset ja kompromissit tulevat aina olemaan osa tämänkaltaisia projekteja.

Muotoiluprosessissa minulle oli tärkeintä päästä haastamaan itseäni luonnosprosessin kautta sekä tuomaan esiin itselleni tyypillistä muotokieltä. Minulle oli myös tärkeää nauttia työskentelystä, missä onnistuinkin lähes koko projektin ajan. Koen onnistuneeni korun muotoilussa, sillä sain yhdistettyä kirjallisen tutkimuksen tulokset luontevasti osaksi korun muotokieltä ja olen lopputulokseen hyvin tyytyväinen.

PAINETUT LÄHTEET

Aapola, S & Ketokivi, K. 2014. Johdanto: Aikuistumisen ehdot 2000-luvun yhteiskunnassa. Teoksessa Aapola, S & Ketokivi, K. (toim.) Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. 3. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 7-32.

Ahde-Deal, P. 2013. Women and jewelry: A social approach to wearing and possessing jewelry. Helsinki: Aalto University School of Arts, Design and Architecture.

Arnett, J. J. 2004. Emerging Adulthood: The Winding Road From the Late Teens Through the Twenties. New York: Oxford University Press.

Dunderfelt, T. 1998. Elämänkaaripsykologia: Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. 9.-10. uudistettu painos. Porvoo: WSOY.

Kamppinen, M. 1994. Kaaos & kosmos - Kognitiivisen kulttuurintutkimuksen perusteet. Turku: Painosalama Oy.

Marin, M. 2001. Tarkastelukulmia ikään ja ikääntymiseen. Teoksessa Sankari, A. & Jyrkämä, J. (toim.) Lapsuudesta vanhuuteen – Iän sosiologiaa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 17-48.

Niemelä, K. 2002. Rippikoulu ja Prometheus-leiri aikuistumisriittinä. Teoksessa Kuure, T., Vuori, M., Gissler, M. (toim.) Viattomuudesta vimmaan – Lapsuudesta nuoruuteen -siirtymävaiheen tarkastelua. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 106-117.

Polhemus, T. 2006. Koristautuva apina. Teoksessa Hakulinen, E. (toim.) KORU2 – International Contemporary Jewellery. Lappeenranta: Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Ruutiainen, P. 2012. Onko puhelinkoppi koru?: Nykykoru taiteen kentällä. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Salonen, R. 2014. Milloin omaan kotiin? Aikuistumisen vastuu Suomessa ja Espanjassa. Teoksessa Aapola, S & Ketokivi, K. (toim.) Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. 3. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 66-99.

Turunen, K. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Juva: WSOY.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Gronow, K. 2019. Monen aikuisen identiteetti on hukassa, ja se on todellinen kriisi, sanoo psykologi – Yksi kysymys paljastaa, millainen identiteettisi on. Helsingin Sanomat. Nro 85 (43128) [viitattu 15.4.2019]. Saatavissa: <https://www.hs.fi/elama/art-2000006050117.html>

Haapaniemi, P. 2000. Nuorten identiteettityön heijastuminen lasten ja nuorten puhelimessa. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu -tutkielma [viitattu 15.4.2019]. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/8805>

Kielitoimiston sanakirja. 2018. Kotimaisten kielten keskus [viitattu 15.4.2019]. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/aikuinen>

Nisula, T. 2019a. Johdatus kulttuuri- ja sosiaali antropologiaan: Rituaalit ja uskonto. Tampereen yliopisto [viitattu 5.3.2019]. Saatavissa: <http://www.uta.fi/avoinyliopisto/arkisto/sosiaali antropologia/uskonto.html>

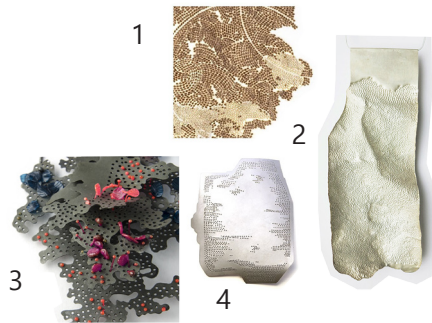
Nisula, T. 2019b. Johdatus kulttuuri- ja sosiaali antropologiaan: Mitä on antropologia? Tampereen yliopisto [viitattu 15.4.2019]. Saatavissa: <http://www.uta.fi/avoinyliopisto/arkisto/sosiaali antropologia/antropologia.html>

KUVALÄHTEET

Kuvakollaasi sivulla 22
Viitattu 20.2.2019

1. <http://www.bethgalton.com/portfolios/botanicals/>
2. <http://anneten.nl/works/16-broken-butterflies>
3. <https://www.fusionframesnw.com/index.html>
4. <http://anneten.nl/works/16-broken-butterflies>

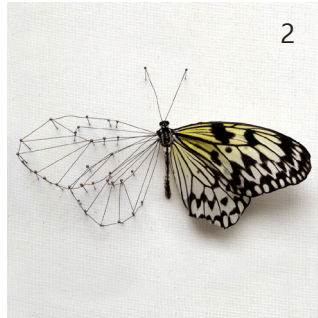
Kuvakollaasi sivulla 23
viitattu 20.2.2019

1. <http://www.donnaruffart.com/burning-and-gilding/1>
2. <https://klimt02.net/jewellers/anna-norrgrann>
3. <https://www.katebajic.co.uk/simpatico>
4. <https://i.pinimg.com/564x/e6/e8/bc/e6e8bcec34c5eccda052da045708efe2.jpg>

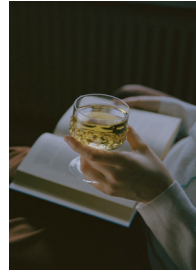
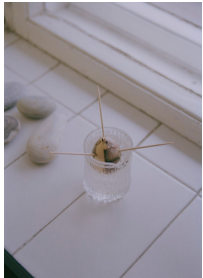
Kuvakollaasi sivulla 24
viitattu 20.2.2019

1. <https://petakruger.com/portfolio/laureate-award-medal/>
2. <http://www.claudeschmitz.com/>
3. <https://www.longfield-gardens.com/article/All-About-Freesia>
4. <https://accessoryafterthefact.wordpress.com/2014/04/07/the-jewelry-of-helen-shirk/>
5. <https://petakruger.com/portfolio/geraniums/>

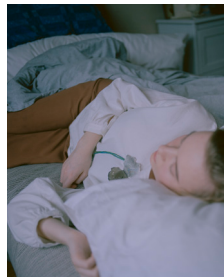

Kuvat sivulla 30
Viitattu 20.2.2019

1. <http://anneten.nl/works/16-broken-butterflies>
2. <http://anneten.nl/works/16-broken-butterflies>

Kuvat sivuilla 1, 43, 44, 45, 46, 47
Pinja Saarela

Muut kuvat tekijän ottamia